

Wandelgids

Oud

Houtig Erfgoed
Thuis
in Ronse

2024

de blad erte

INHOUD

- 01 Inleiding**
Mevrouw Ludwine Witzoreck
Aagje en Mona
- 02 Voorwoord**
Schepen Joris Vandenhoucke
- 04 Tussen Hoge en Lege Mote**
De Biesestraat - Féliz
- 05 Een promenade à la française**
Bruulpark - Soraya
- 07 De beschermde bruine beuk**
Bruulpark - Mattia
- 08 Lindes op het Sint-Pietersplein**
Sint-Hermesstraat - Jeremiah
- 09 De Kloostertuin**
Sint-Hermesstraat - Barbara
- 10 De laatste paardenkastanje**
Aimé Delhayeplein - Andra
- 12 Relict van een art-decopark**
J.B. Mouroitplein - Pieter - Jan
- 14 Een liefde voor archeologie**
Zuidstraat - Samia
- 15 De tuin van mijnheer Pastoor**
Koning Boudewijnpark - Jolisa
- 16 Mammoetboom**
Nieuwebrugstraat - Liam
- 17 Wandelpromenade**
Oudstrijderslaan - Pieter-Jan
- 19 Molens verwelken**
Teniersstraat - Merel
- 21 Welkomstlinde in villatuin**
Saint-Sauveurstraat - Zahra
- 22 Game, set, match**
Viermaartlaan - Maïté
- 23 Sakura voor een nieuw begin**
Vandewielelaan - Emma
- 24 Beschermde tuin**
Fostierlaan - privé-tuin - Anaïs
- 25 Villatuin**
Glorieuxlaan/Wolvestraat - Pierre
- 26 De leilindes van Chalet Royal**
hoek Hogerlucht -
Dammekensstraat - Shaima
- 28 Welkomstboom**
hoek Glorieuxlaan/Broeke - Arnoud
- 29 Platanen op de speelplaats**
Stefaan Modest Glorieuxlaan - Karuna
- 30 Linde bij Gekruiste God**
Ninovestraat - Pieter-Jan
- 32 Bronnen & wandelkaart**
Mélusine

Inleiding

Het thema van Erfgoeddag 2024 is 'Thuis'. In dat kader besloten de dienst Archief en Erfgoed, Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen (RLVA) en Campus Glorieux Secundair samen te werken. De leerlingen van het vijfde jaar Economie-Moderne Talen, Latijn-Moderne Talen en Latijn-Wiskunde gingen in het vak onderzoekscompetenties na hoe 'houtig erfgoed' sinds jaar en dag een thuis heeft in onze stad. Zij ontwierpen het scenario voor een driedelige stadswandeling door Ronse. Op de **groene** lus (p. 4-24) vindt u een wandeling van een drietal

kilometer, de extra **gele** lus (p. 25-29) bedraagt nog eens één kilometer en buiten het parcours (**blauw**, p. 30-31) is nog één boom terug te vinden.

De leerlingen leerden wat erfgoed precies is, hoe ze houtig erfgoed als een historische bron kunnen zien en verwerkten historische informatie tot een tekst. In het kader van de klimaatopwarming waarmee we allen geconfronteerd worden, werd hen ook het belang aangetoond van bomen op het vlak van biodiversiteit en als natuurlijke airco.

Soraya, Jolisa, Féliz, Anaïs, Andra, Samia, Arnaud, Shaima, Zahra, Liam, Barbara, Merel, Pierre, Maïté, Karuna, Emma, Mattia en Jeremiah heten u van harte welkom op hun tocht door hun stad Ronse. Bomen als stille getuigen van een houtig verleden...

Inleiding door
Aagje en Mona

Voorwoord

Houtig Erfgoed laat niemand onberoerd. Oude bomen en struiken zorgen mee voor ons “thuis”-gevoel. Enkele recente nieuwsberichten illustreren dit: in februari 2020 werd een ernstige vorm van vandalisme vastgesteld in het naburige Schorisse. In het natuurgebiedje ‘de Waerdebroecken’ werden zes oude bomen toegetakeld met een kettingzaag. De bedoeling was om ze te laten afsterven. Ook Noord-Engeland kreeg te maken met boomvandalisme. De eeuwenoude Sycamore Gap Tree aan de muur van Hadrianus werd in september 2023 illegaal omgezaagd. In de beide gevallen was de publieke verantwoordiging erg groot en werd alles in het werk gesteld om de bomen te redden. Niet altijd is het kommer en kwel. In eigen stad, in het Jean Baptiste Mouroitpark, redde de Groendienst van de stad Ronse, door middel van een ingenieuze brace, afgelopen winter een 85-jarige catalpa die vervaarlijk begon over te hellen na een winterstorm. Het verhaal van deze boom kan u nalezen in deze brochure (p. 12).

In februari 2022 lanceerde het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen een LEADER-projectvoorstel rond het thema Houtig Erfgoed. Het stadsbestuur van Ronse was één van de negen gemeentebesturen die positief inging op de vraag om medewerking bij de uitvoering van dit project.

Met behulp van enkele vrijwilligers werden zowel in het buitengebied als in het centrum van Ronse bomen en struiken met erfgoedwaarde geïnventariseerd. Ook de stedelijke dienst Archief & Erfgoed zette volop mee haar schouders onder dit inventarisatieproject. Toen vanuit Campus Glorieux Secundair de vraag kwam om Onderzoekscompetenties bij de leerlingen aan te scherpen werd 1+1= 3. In overleg met leerkracht Ludwine Witzoreck werd houtig erfgoed als onderwerp gekozen waar rond de leerlingen van het 5de middelbaar zouden werken.

Na een inleidende les over archief & erfgoed en houtig erfgoed gingen de leerlingen al meteen aan de slag op de speelplaats, waar drie majestueuze platanen sinds ca. 1935 verschillende generaties leerlingen hebben zien passeren (zie p. 28). Elke leerling kreeg een houtig erfgoedelement in het stadscentrum van Ronse toegewezen waarover aan de hand van internetbronnen, oude kaarten en iconografische bronnen en archiefbronnen meer informatie werd opgezocht en geregistreerd (o.a. omtrek op 1,5 m. hoogte). De informatie werd bewerkt tot vlot leesbare publieksteksten en werd verwerkt in filmpjes waarin de leerlingen in de huid kruipen van een historisch personage dat het verhaal van de boom en/of zijn standplaats vertelt. Die verhalen kan u bekijken en beluisteren door de QR-codes in deze brochure te scannen.

De inventarisatie van het houtig erfgoed in het geürbaniseerde centrum van Ronse is om meerdere redenen erg belangrijk. Bomen spelen een belangrijke rol bij het dragelijk houden/neutraliseren van de effecten van de klimaatsverandering. Het duurt soms enkele decennia alvorens nieuwe bomen dezelfde effecten genereren als oudere bomen op het vlak van CO2-reductie, de vermindering van hittestress via een 'groene airco'-effect en een significante verbetering van de luchtkwaliteit (o.a. door het filteren van stof). In het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) voor groenvoorzieningen waartoe ook Ronse zich heeft geëngageerd is de volgende doelstelling geformuleerd tegen eind 2030: tegen 2030 moet op het Ronsese grondgebied één extra boom per inwoner worden aangeplant. Voor deze doelstelling is het belangrijk de aandacht te richten op het woord extra. Bomen die gerooid worden bij bijvoorbeeld de heraanleg van een straat, moeten in mindering gebracht worden. Ook bomen die worden aangeplant in bosverband tellen niet mee. Het LEKP richt zich op de vergroening van bebouwde omgeving.

(<https://www.lokaalklimaatpact.be/doelstellingen/bomen/1-boom-extra-inwoner>)

Al is de druk soms groot en helpt de regelgeving in verband met ruimtelijke ordening niet altijd mee, toch is het belangrijk dat we tussen de bebouwing in het centrum van Ronse hier en daar ook open groene ruimtes blijven vrijwaren. Naast houtig erfgoed op het openbaar domein richt de aandacht in deze brochure zich dan ook op houtig erfgoed in diverse mooie privé-erfgoedtuinen die onze stad rijk is.

In bijna alle gevallen is dit privaat groen ook vanop de straat te bewonderen. Enkel van een boom op de speelplaats van Campus Glorieux Secundair en in de tuin bij een woning op het Guissetplein zal u slechts een glimp kunnen opvangen (p.24 & 29). We vragen met aandrang om het privé-domein van de eigenaars te respecteren.

De selectie van de bomen gebeurde door de stedelijke dienst Archief & Erfgoed. Tijdens de wandeling zal u ongetwijfeld nog houtig erfgoed tegenkomen dat in deze wandelgids niet werd weerhouden. Dit is dan een uitnodiging om zelf verder op zoek te gaan naar de oorsprong en geschiedenis van deze bomen. Of u plant zelf een boom aan (en laat het ons weten via duurzaamheid@ronse.be)!

Veel wandelgenot!

Schepen Joris Vandenhoecke
Erfgoedschepen van de stad Ronse

1. Tussen Hoge en Leege Mote

Linde

° ca. 1880?

↻ 186 cm

De Biesestraat 2

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Deze vreemd gevormde boom met een omtrek van meer dan drie meter staat hier al meer dan een eeuw. Hij is het enige relict van een lindendreef die naar de Bruul liep. Op deze plaats was al in de zeventiende eeuw een toegangsweg naar de Bruul. De linde zag hoe zijn omgeving veranderde door de jaren heen. De keuze voor een linde op deze plek was niet willekeurig. Deze bomen werden vaak geassocieerd met traditie, vrede en gemeenschap. Ze stonden ook dikwijls bij ontmoetingsplaatsen voor dorpsbijeenkomsten.

Ronse had nooit stadsmuren maar sommige inwoners bewoonden wel een beschermende omwalde site. De Hoge Mote was één van die omwalde sites. Ook aan de andere zijde van de dreef naar de Bruul lag zo'n omwalde site: "De Leege Mote". Op deze plek bevindt zich nu de bibliotheek van Ronse.

Rond de dertiende, vroege veertiende eeuw werd de Hoge Mote bewoond door een kanunnik van het Sint-Hermeskapittel. In 1794 werd het complex verkocht en vanaf 1864 werd het een textielfabriek van de familie Cambier-Robette. Vandaag is het een beschermd monument en huisvest het een toeristisch belevingscentrum en het textielmuseum van Ronse.

De omwalde site van de Leege Mote was rond het midden van de negentiende eeuw eigendom van Jean-Baptiste Mouroit. Hij schonk in 1872 de Leege Mote aan de voorloper van het OCMW van Ronse die er een weeshuis liet oprichten. Vanaf 1964 staat op deze plek de stadsbibliotheek.

Féliz

Linde vóór het weeshuis ca. 1905 (Stadsarchief Ronse, collectie prentbriefkaarten)

2. Een promenade à la française

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Paardenkastanje

° ca. 1930

↔ 240 cm

Bruulpark

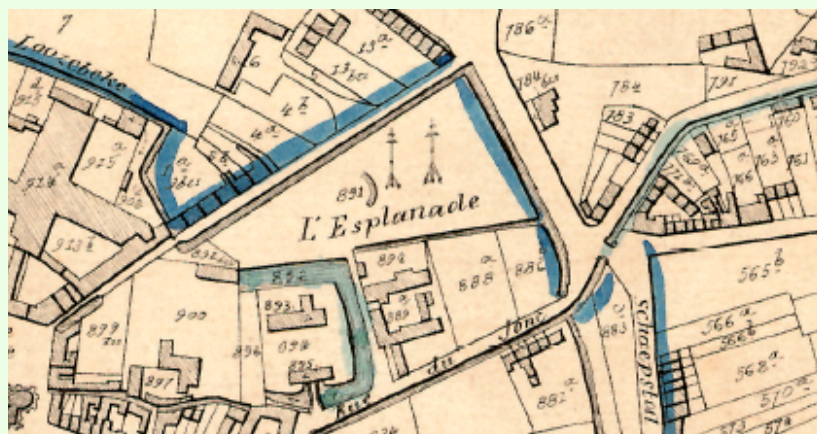
In het hart van Ronse, op de Bruul, staat een stille getuige van de geschiedenis van onze stad. Als deze indrukwekkende boom met een omtrek van bijna 2.5 meter kon praten, zou hij ons meenemen op een reis door de tijd. Het driehoekige Bruulpark zoals we dit vandaag kennen, werd omstreeks 1809 in zijn huidige vorm aangelegd. Onze paardenkastanje is waarschijnlijk ongeveer een eeuw oud en verving een oudere boom die eerder op deze plek werd aangeplant. Beschrijvingen van verkoop van hout afkomstig van de Bruul leren dat de beplanting op de Bruul in de negentiende eeuw veel diverser was dan vandaag. Er stonden onder andere platanen en populieren. Vandaag bestaat het bomenbestand op de Bruul in hoofdzaak uit paardenkastanjes.

In de middeleeuwen diende de Bruul als weide en drinkplaats voor vee. De beken die dit park in oorsprong omringden, werden gebruikt om de dieren op de Bruul te houden en ze van drinkwater te voorzien.

De textielnijverheid die zich in Ronse ontwikkelde aan het einde van de negentiende eeuw transformeerde deze waterlopen echter tot stinkende riolen en spoelplaatsen om de verf in de stof te fixeren. Omer Wattez beschreef de plek in 1926 nog als volgt: “Op eene boogscheut van dat zichtpunt ligt de Bruul, eene openbare wandelplaats, omringd door eene gracht met vuil zwart water uit de fabrieken en door eene dubbele rij oude platanen, kastanjelaars en noteboomen. Daar staat eene kiosk voor muziekuitvoeringen en ook de gaaiers voor de boogschutters.” Tijdens het interbellum werden de stinkende grachten rond de Bruul overweld.

De boom op de Bruul heeft niet alleen de fysieke veranderingen in zijn omgeving gezien, maar ook de sociale en culturele ontwikkelingen. Hij zag openbare concerten in de muziekkiosk, de schietingen van de schuttersgilde en de inhuldiging van oorlogsmonumenten. Hij zag de gemeenschap samenkomen en herdenken.

Soraya

Bruulpark ca. 1860 (Stadsarchief Ronse, Popp kaart)

Omgrachte Bruul waar geverfd textiel werd gewassen. Zowel opgaande als gesnoeide bomen, ca. 1905 (Gechiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

Oudere en recent aangeplante bomen, ca. 1905 (Gechiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

Recent aangeplante paardenkastanjes aan de zuidzijde van Bruul , ca. 1935 (Stadsarchief Ronse, collectie prentbriefkaarten)

3. De beschermde bruine beuk van deken Leemput

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Rode beuk

° ca. 1775

↔ 370 cm

Bruulpark

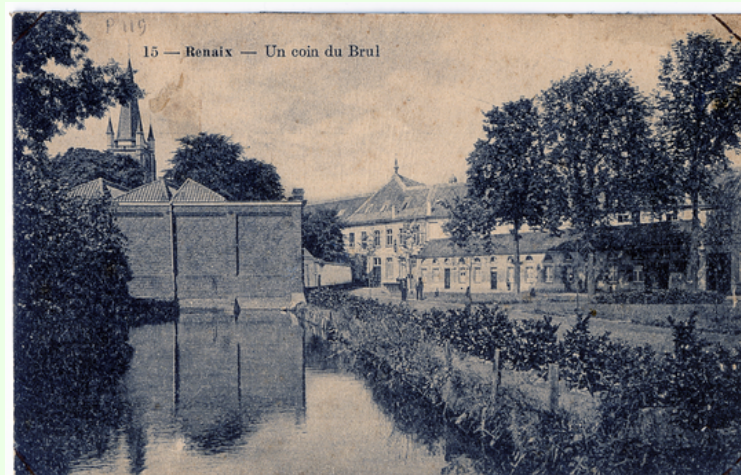
Is dit de oudste boom van Ronse? Misschien wel! Het is een mooie oude bruine beuk in de uitbreiding van het Bruulpark. Het is geen rode beuk, want de bruine kleur van de bladeren is een zeldzame afwijking. Deze als monument beschermde reus is mogelijks ongeveer 250 jaar oud en heeft een stamomtrek van ruim 370 cm. Hij stond hier al voor België bestond, maar vandaag heeft hij het heel moeilijk. Zijn hoge leeftijd speelt hem parten (beuken worden maximaal 300 jaar oud) en bovendien dreigt hij het slachtoffer te worden van een warmer en vooral droger klimaat. Zijn bovenste takken hebben hun bladeren al permanent verloren. De stad heeft al meerdere pogingen ondernomen om de boom te behouden voor de toekomst.

Albert Cambier, priester in Ronse en vooral historicus van de stad, schrijft in één van zijn artikels dat de beuk aangeplant werd door deken Leemput aan het einde van de achttiende eeuw samen met een moerascypres en een wilde kastanje.

Deken Leemput was een kanunnik verbonden aan het kapittel van de Sint-Hermeskerk. Hij woonde in het Spanjaardenkasteel en de bomen werden in de tuin van deze woning aangeplant. De andere bomen verdwenen echter toen deze site werd heraangelegd in 1958. De beuk staat in de buurt van de locatie van de voormalige galg van de Vrijheid. De Vrijheid is een gebied in de buurt van de Sint-Hermesbasiliek dat bestuurd werd door de kanunniken van het Sint-Hermeskapittel. Zij beschikten in dit gebied over de hoogste rechtsmacht en konden hier iemand ter dood brengen.

In 1989 werd de beuk opgenomen in het boek 'Merkwaardige bomen in Vlaanderen', wat betekent dat hij een aardige reputatie heeft. Sinds 25 november 1992 is deze trots van het Bruulpark bovendien geklasseerd als beschermd monument omdat hij een belangrijke bijdrage levert aan het stadsgezicht.

Mattia

Boven de verdwenen fabrieksdaken zien we links de verdwenen paardenkastanje en rechts de bruine beuk in de voormalige ommuurde tuin bij het Spanjaardenkasteel (Stadsarchief Ronse, collectie prentbriefkaarten)

4. Lindes op het Sint-Pietersplein

Linde

° ca. 1900

↻ 256 cm

St.-Hermesstraat

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

In de nabijheid van de funderingen van de vroegere Sint-Pieterskerk in Ronse staan verschillende lindebomen, die deel uitmaken van een pleinaanleg van het begin van de twintigste eeuw. Rond 1900 werd hier het Sint-Pietersplein aangelegd. Met een indrukwekkende omtrek van 256 cm hebben deze lindes niet alleen de tand des tijds doorstaan, maar zijn ze ook getuige geweest van verschillende veranderingen in de omgeving. De naam van het plein veranderde van Sint-Pietersplein naar Kaatsspelplein en werd uiteindelijk Sint-Hermesstraat.

Deze linde staat nu bij de ruïnes van het Sint-Pieterskerkje. Dit middeleeuwse kerkje werd afgebroken in 1843. De funderingen werden in de tweede helft van de twintigste eeuw blootgelegd door 'Paster Mol', Albert Cambier (1922-2010), parochiepriester maar ook gepassioneerd historicus/archeoloog van Ronse. Cambier weerlegde het idee dat Sint-Pieters enkel een parochiekerkje was geweest voor de gewone Ronsenaar. Het werd waarschijnlijk gebouwd als een soort 'schrijn voor het schrijn' om de relieken van Sint-Hermes te bewaren nadat de Sint-Hermeskerk was ingestort in de dertiende eeuw.

De kanunniken besloten toen de resten van hun heilige niet over te brengen naar het moederklooster in Kornelimünster, maar ze in Ronse te houden om zo hun pelgrims niet te verliezen.

Ondertussen werd de nieuwe grote Hermeskerk gebouwd, die zo goed als tegen het Sint-Pieterskerkje kleefde. Het kerkje was dus eigenlijk van in het begin gedoemd om te verdwijnen. Vandaag zie je enkel nog de door Albert Cambier opnieuw boven het maaiveld opgebouwde fundamenteën in ijzerzandsteen.

Jeremiah

Sint-Pietersplein ca. 1900-1910
(Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

5. De kloostertuin naast de Sint-Hermesbasiliek

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Berceau van haagbeuk

° ca. 1953

370 cm 275 cm

St.-Hermesstraat

Welkom in de kloostertuin van de Sint-Hermesbasiliek, de groene reconstructie van een middeleeuws bouwwerk. Hier liepen de kanunniken van het Sint-Hermeskapittel rond. Ze waren verantwoordelijk voor de novieën die talrijke pelgrims hier kwamen afleggen om genezing te vinden tegen krankzinnigheid. Die pelgrimage raakte op het einde van de achttiende eeuw in onbruik en ook de pandgang verdween. In de tweede helft van de vorige eeuw werden hier opgravingen verricht door pastoor Albert Cambier (1922-2010) die hiervoor de bijnaam 'Paster Mol' kreeg.

René Pechère (1908-2002), een bekende Belgische tuinarchitect, kreeg in 1953 de opdracht om hier een tuin te creëren. Met zijn berceaux van haagbeuk slaagde hij erin om de kloosteromgeving weer tot leven te brengen.

Berceaus zijn loofgangen van bomen die in vorm worden gesnoeid en langs een draagconstructie worden geleid. Hij voegde hieraan de vroegere kloostertuin toe met een centrale waterpartij.

Pechère gebruikte zijn artistieke talenten ook bij het ontwerpen van veel andere tuinen, zoals de tuinen en het landschap rondom het Atomium in Brussel. Dit is één van zijn meest bekende projecten. Een tuin is voor hem een architecturale compositie waarbij het bouw materiaal uit planten bestaat. Ronse was in de jaren 1950 een welvarende textielstad, hierdoor kon het stadsbestuur een beroep doen op een beroemde tuinarchitect, zoals Pechère, om de kloostertuin naast de Sint-Hermesbasiliek te ontwerpen.

Barbara

Beeld van de kloostertuin kort na zijn realisatie (Stadsarchief Ronse, fototheek, ROM_5_C_Luchtfoto_001)

6. De laatste paardenkastanje

Linde

° ca. 1905

↔ 270 cm

Aimé Delhayeplein

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

In de nabijheid van deze paardenkastanje met een omtrek van bijna 3 meter, werd in 1492 het Sint-Anna vrouwenklooster gesticht bij de Molenbeek-brug, bekend als de "Brul bij de Steenbrugge". Het klooster onderging een transformatie tot meisjesschool en later, onder Franse heerschappij, tot een textielfabriek.

Oscar Thomaes (1867-1937), een bekend textielfabrikant, kocht het voormalige klooster en een nabijgelegen kasteel in 1873 van de even bekende textiel- en burgemeestersfamilie Magherman. Zijn familie zette de onderneming voort tot het faillissement in de jaren 1970. Het oorspronkelijke Zwartezusterklooster maakte toen plaats voor de gebouwen van de christelijke mutualiteit en het Thomaes-kasteel werd vervangen door het moderne winkelcomplex (Delhaize en benzinestation) dat we nu kennen.

Historische foto's tonen een kleiner plein dat ondertussen is uitgegroeid tot een parkeerplaats met hier en daar nog een relict van de vroegere groenaanleg van de kasteeltuin en bomenrij rond het plein. Deze paardenkastanje op het Aimé Delhayeplein is vermoedelijk één van de laatste restanten van een pleinaanleg die werd gerealiseerd tussen 1900 en 1910 zoals men op postkaarten kan zien. Het plein is nu vernoemd naar Aimé Delhaye (1860-1907), een textielfabrikant die het bedrijf "Le Soleil" in de Zonnestraat leidde. Na zijn overlijden op 47-jarige leeftijd werd zijn fabriek overgenomen door Utexbel.

Andra

De paardenkastanje op het Aimé Delhayeplein in 1973.
In de achtergrond het CM-gebouw in opbouw
(Stadsarchief Ronse, archief Albert Decordier)

Het Aimé Delhayeplein vóór de pleinaanleg met paardenkastanjes van het begin van de 20ste eeuw, met in de achtergrond het verdwenen kasteel Thomaes (Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

Het Aimé Delhayeplein na de pleinaanleg met paardenkastanjes van het begin van de 20ste eeuw (Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

7. Relict van een art-decopark

Catalpa

° 1938

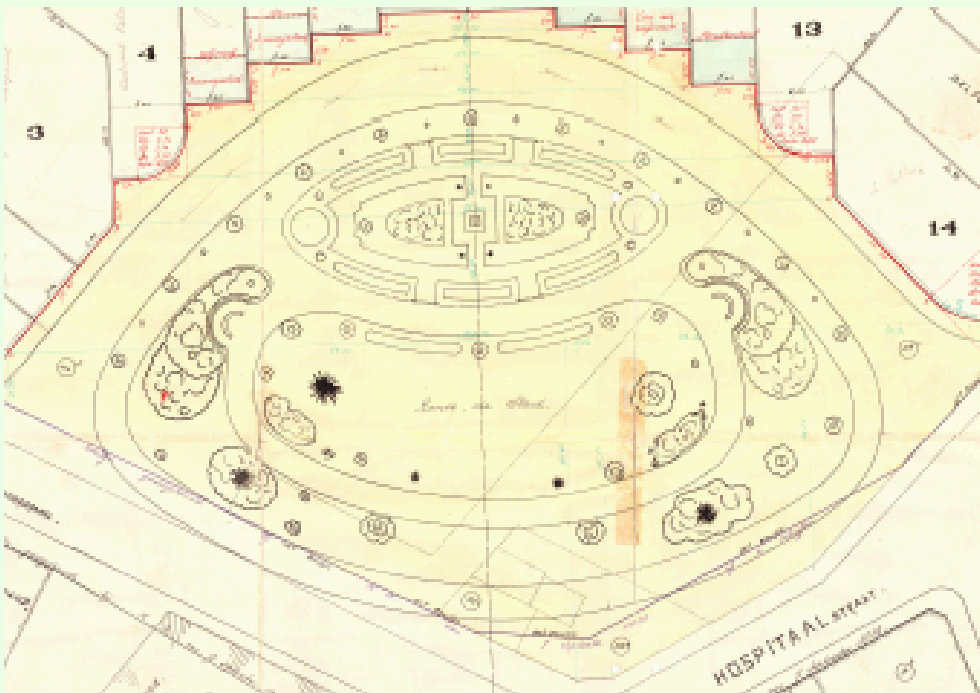
↔ 300 cm

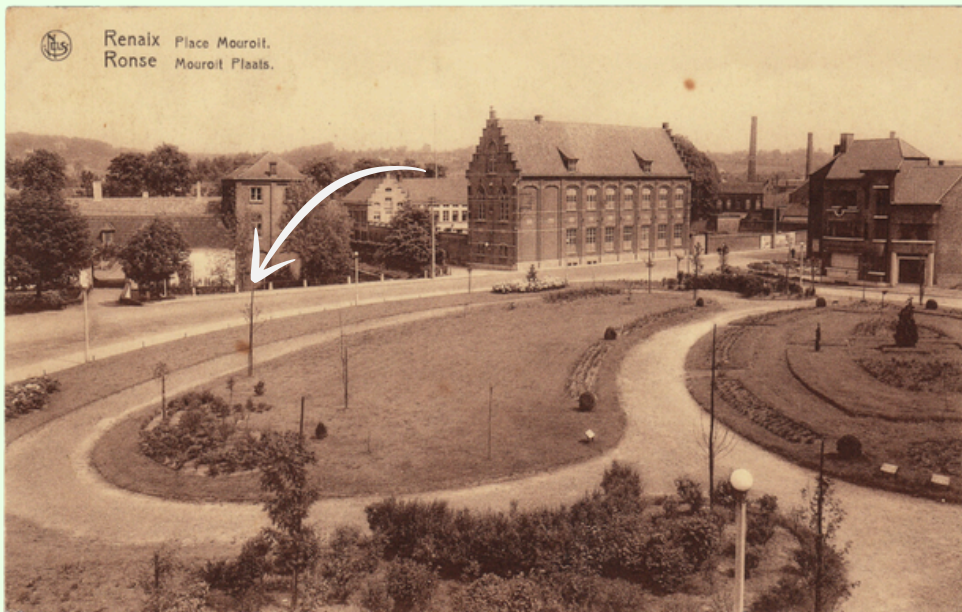
J.B. Mouroitplein

De gele trompetboom (*Catalpa bignonioides* 'Aurea') op het Jean-Baptiste Mouroitplein is een van de laatste relictten van de parkaanleg uit 1938 van de befaamde Belgische tuinarchitect Jules Buysens (1872-1958). Omwille van de historische waarde werd er in samenspraak met een professionele boomverzorger begin 2024 beslist om de boom de nodige ondersteuning te bieden zodat die kan blijven groeien en bloeien.

Jules Buysens was een internationaal gereputeerde ontwerper van tuinen en parken. Hij stond in voor ontwerpen in Frankrijk, Rusland, Nederland, Monaco, ... Behalve initiatiefnemer van de beweging en het tijdschrift *Le Nouveau Jardin Pittoresque* was hij tevens ook de landschapsarchitect van de stad Brussel (1904-1937) en de verantwoordelijke voor het landschapsonwerp van de Wereldexpo op de Heizel in 1935.

De art-decoparkaanleg van Jules Buysens (Archief Technische Dienst stad Ronse)

De catalpa op jonge leeftijd, ca. 1938 (Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

Na de sloop van het middeleeuwse Sint-Elooishospitaal, dat zich tot 1934 op deze plek bevond, werd vrijwel onmiddellijk een nieuw park met omgevende bebouwing ingetekend. Het verkavelingsplan werd getekend door de Ronsese architect Albert Massez (1871-1949). Voor de invulling van het park deed de stad Ronse een beroep op de beroemdste landschapsarchitect van België op dat ogenblik: Jules Buyssens. Buyssens huldigde ook in het ontwerp voor de stad Ronse de principes van de *Nouveau Jardin Pittoresque*. Een tuin moest bovenal een siertuin zijn en mocht door de combinatie van verschillende soorten beplanting uit diverse werelddelen best wel wat visueel spektakel bieden aan de bezoekers. In de parkaanleg had Buyssens de aanvoer van rotsen uit de Maasvallei voorzien, die voor een gedeelte rotstuin zouden worden gebruikt. Waarschijnlijk werd dit onderdeel van de parkaanleg uiteindelijk niet gerealiseerd. Voor de heidebeplanting diende dan weer heidegrond (zand) te worden aangevoerd.

In het beplantingsplan had Buyssens meer dan 1200 rozen voorzien waaronder een tiental klimrozen die over tuimbogen werden geleid. Verder werden 170 rododendrons en heel wat azalea's geplant, en diverse exotische boomsoorten, die het geheel nog wat levendiger moesten maken. In 1938 liet de stad het ontwerp van Buyssens uitvoeren. In 1994 werd het park grondig hertekend door de tuinbouwschool van Melle. Van het oorspronkelijke parkontwerp van Jules Buyssens resten vandaag nog maar een paar relictten: een grote rode beuk, gesnoeid in bolvorm, een blauwe atlasceder en deze gele trompetboom.

Pieter-Jan

Portret van Jules Buyssens door beeldhouder Jules Lagae (Brussel, Collectie CIVA)

8. Een liefde voor archeologie

Beuk

° ca. 1880

↻ 320 cm

Zuidstraat 5

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Huis Joly, een adembenemend architecturaal juweel in het hart van Ronse verbergt een verhaal dat dieper gaat dan alleen stenen en muren. Het huis van de negentiende-eeuwse archeoloog Edouard Joly (1812-1887) is een combinatie van kunstig vakmanschap en passie. Elk detail toont zijn artistieke visie.

Edouard Joly, een invloedrijke figuur in Ronse, gebruikte dit huis niet alleen als zijn privéwoning, maar ook als een plek waar hij zijn liefde voor archeologie en geschiedenis kon uiten. Zijn privémuseum, ooit gevuld met prehistorische artefacten, weerspiegelde zijn kennis en zijn liefde voor het verleden. Het achterhuis met de privé-vertrekken van Edouard Joly is nu een levendige eetgelegenheid genaamd 'The Backyard'.

Ook de tuin rond het huis werd aangelegd. De majestueuze bomen benadrukken het historische karakter van de omgeving. De twee imposante beuken met een omtrek van 320 cm en de esdoorn aan de tuinrand dragen bij aan de esthetische en sociaal-culturele waarde van de tuin.

De tuin van Huis Joly wordt nog verder verrijkt door een kunstmatige grot onder de takken van deze beuken. Deze grot voor de maagd Maria vormt een verbindend element met het verleden en draagt bij aan het culturele erfgoed van de regio.

Naast deze tuin was ook het Bois Joly, een parkbos buiten het centrum van Ronse, eigendom van Edouard Joly. Het charmante archeologische wandelpark was in het begin van vorige eeuw een belangrijke toeristische trekpleister voor Ronse. Vandaag is het een natuurreservaat dat de biodiversiteit van de regio ondersteunt en dat enkel toegankelijk is met gids.

Achter groot erfgoed staat vaak een opmerkelijk persoon en Edouard Joly bevestigt deze regel. Hij begon ooit als advocaat, maar was ook burgemeester ad interim van Ronse. Zijn grootste verdienste zien we echter in zijn passie voor archeologie.

Samia

De tuin van huis Joly met de twee beuken (grote boom rechts naast het verdwenen torengebouw aan de Oude Vesten + topje van de kruin die boven het dak komt uitpiepen) aan het begin van de 20ste eeuw (Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

9. In de tuin van mijnheer Pastoor

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

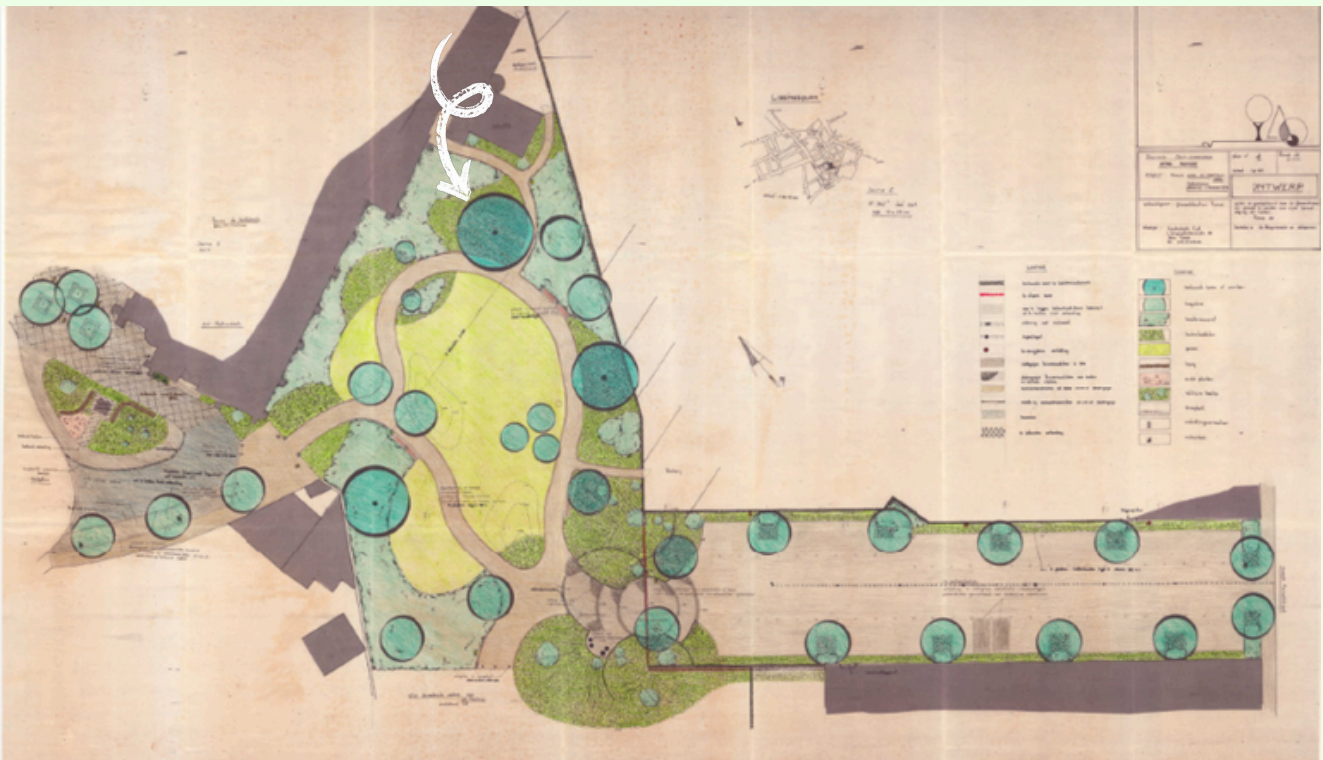
Taxus

° ca. 1895

↻ 252 cm

Boudewijnpark

Het ontwerp van het Koning Boudewijnpark in 1991 (Archief Technische Dienst stad Ronse, P2)

Deze enorme taxus werd hier zo goed als zeker geplant rond 1900 en is dus nu zo'n 120 jaar oud. Op foto's van het einde van de negentiende eeuw waarop de gloednieuwe Sint-Martinuskerk midden in het weiland staat, is deze boom al te zien. Voordien was dit onbebouwd gebied buiten het stadscentrum. 't Hazeveld, zoals de buurt hier heette, was drassig weiland met koeien en molens. In het midden van de negentiende eeuw kreeg Ronse een station en daardoor ook een enorme economische boost. Door deze economische ontwikkeling zou de stad enorm uitbreiden en werd de zone tussen de markt en het station verkaveld.

De toenmalige burgemeester Ephrem Demalander liet zijn huisarchitect Modest de Noyette de plannen tekenen voor een nieuwe grote Sint-Martinuskerk met aanpalende pastorie, beide in neogotische stijl. De pastorie werd gebouwd in 1894.

De taxus staat in de voormalige tuin van die pastorie, die afgebroken werd in 1989 omwille van zijn bouwvallige staat. Sinds 1995 vind je hier in het Boudewijnpark een kleine oase van rust midden in de stad.

Jolisa

10. Mammoetboom

Mammoetboom

° ca. 1910

↔ 600 cm

Nieuwebrugstraat 3

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Dit lijkt een doodgewone boom in een doodgewone achtertuin maar deze Sequoiadendron giganteum of mammoetboom is een exoot. Volgens de huidige eigenaars kwam deze boom na de Eerste Wereldoorlog over met de boot van Canada. In die tijd was een boot een zeer duur transport, de toenmalige eigenaar van dit huis was dan ook een rijke textielbaron. Zijn naam was Hippolyte Neckebroek (1869-1928).

In Ronse waren er in de tuinen van meerdere textielabrikanten mammoetbomen te vinden, zoals bijvoorbeeld op de Hotondberg waar er zelfs meerdere in één villatuin stonden. Enkele zijn daar jammer genoeg neergebliksemd, maar wanneer je er gaat wandelen kan je ze nog steeds zien liggen.

Zijgevel van de woning van Hippolyte Neckebroek, kort na de bouw in 1910. Mogelijk komt de mammoetboom net boven de tuinmuur piepen (Stadsarchief Ronse, Fotoarchief Hantson)

Achteraan dit herenhuis staat een textielatelier. Het huis en atelier werden ontworpen door Albert Massez (1871-1949), architect van vele burgerwoningen, parochiekerken en ook het gemeentehuis van Leupegem, op een tiental kilometer hier vandaan. Hij studeerde architectuur in Gent en werd hierna welbekend dankzij de Art Deco-stijl en het modernisme in deze regio. Vandaag meet de mammoetboom 300 cm en heeft hij een omtrek van ongeveer 600 cm.

Maar de immense hoogte van deze kolos heeft ook een nadeel voor de huidige eigenaars: de dakgoten van de huizen rond dit pand raken verstopt omdat de boom zoveel naalden verliest. Hierdoor moeten ze tweemaal per jaar de dakgoten laten reinigen. Het gaat nu echter niet zo goed met de boom. Volgens de huidige bewoners is hij aan het sterven omdat er hier in het centrum van Ronse niet genoeg grondwater is voor zo'n gigant. Opnieuw een slachtoffer van de opwarming van ons klimaat.

Liam

Lid van de familie Neckebroek, posierend bij de mammoetboom, ca. 1920 (Stadsarchief Ronse, Fotoarchief Neckebroek)

11. Wandelpromenade langs het spoor

Platanen

° ca. 1905

↔ 214 cm

Oudstrijderslaan

Promenade met dubbele rij platanen aan de Oudstrijderslaan, ca. 1910 (Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

De nog aanwezige rij platanen langs de Oudstrijderslaan is een relict van een promenade die omstreeks 1900, naast de insnijding van de spoorwegbedding werd aangelegd. De constellatie doet erg denken aan gelijkaardige wandelwegen met een dubbele rij platanen zoals die werden aangelegd langs waterwegen bijvoorbeeld in Namen langs de Maas (ter hoogte van het Louise Marie-park, datering onbekend) of in Gent langs de Coupure (vermoedelijk reeds aangeplant in 1785).

De aanleg van de Oudstrijderslaan, waarlangs de bomen nadien zijn aangeplant, gebeurde in 1893. De stad Ronse sloot toen een overeenkomst met de Staat die eigenaar was van het terrein langs de spoorweg richting Leuze. Het doel was om een verbindingsstraat te realiseren tussen het station en de Gefusilleerdenlaan, toen nog onderdeel van de Saint-Sauveurstraat. De stad was verplicht om op haar kosten een fraai vormgegeven muur in natuursteen ('petit granit') met gietijzeren ballustrade te bouwen die de nieuwe grens tussen de stedelijke straat en het spoorwegterrein aangaf.

De nieuwe straat werd oorspronkelijk aangeduid als Viermaartlaan. Later verschoof deze straatnaam naar een jongere straat die werd aangelegd tussen de Pessemierbrug (spoorwegbrug aan het einde van de Gefusilleerdenlaan) en de Leuzesteenweg.

De naam Viermaartlaan verwijst naar de affaire Grawitz, een oproer die op 4 maart 1886 in Ronse plaatsvond in de textielsector naar aanleiding van een inspectie van een patentrecht op het zwart verven met aniline.

In 1920 schakelde de stad een lokale tuinbouwer in om de platanen in de Viermaartlaan te snoeien voor onder andere 'enlèvement de la plupart des premières couronnes trop basses'. Al van bij de aanplant van deze bomen had men dus gekandelaarde platanen met verschillende takkenkransen voor ogen. Wanneer de tweede rij bomen precies geveld werd voor de verbreding van de straat, is onbekend.

Pieter-Jan

Het stationsplein omstreeks 1905 met de aanzet van de promenade van platanen langs de Oudstrijderslaan (Stadsarchief Ronse, collectie prentbriefkaarten)

12. Molens verwelken, kapellen vergaan

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Beuk

° ca. 1875?

↻ 522 cm

Teniersstraat 26

Ongeveer anderhalve eeuw geleden begon deze kolossale beuk als een teer twijgje te groeien in de David Teniersstraat. Hij werd omgeven door een molen, een kapelletje en meerdere andere beuken. Maar door de aanwezigheid van de molen verdwenen de beuken één voor één om een optimale windvang te verzekeren voor de molen. Deze beuk met een omtrek van meer dan vijf meter werd behouden maar zijn hoogte werd beperkt tot vier meter. De buurt veranderde samen met de beuk. De molen stond er al voor de beuk en moest in 1741 verschillende reparaties ondergaan. Op 20 december van dat jaar liep het daarbij grondig mis. De molenaar, Hermes Massez jr. was al vroeg aan het malen. Om negen uur in de ochtend, terwijl de wieken al volop draaiden, waren de timmerman en zijn helper, Jean Baptiste Journez, ook aan het werk. Plots hoorde de molenaar een ijsig geschreeuw “Arrêtez le moulin”, waarop hij de molen stilzette.

Alle hulp kwam te laat, Jean Baptiste Journez was verongelukt.

Alexander Louis van Hove verkocht de stenen molen in 1790. Nadat Louis-Benoit Pessemier eigenaar werd in 1847, liet hij het wiekenhuis vervangen door een metalen windroos. Het wiel was voorzien van twintig zeildoeken. Toen deze nog nieuw waren, ontstond er bij het draaien een prachtige kleurschakering. Het wiel van Ronse viel automatisch stil in horizontale ligging. Bij een hevige storm zei men dan: “Het wiel ontvlucht de orkaan”. De molenromp werd in 1921 omschreven als magazijn en werd rond 1970 gesloopt. In 1966 kreeg de straat een betonnen wegdek. De molen en de kapel maakten plaats voor villa's. De enige overblijvende getuige van deze hele geschiedenis is onze beuk.

Merel

De molen met het molenhuis en de kapel omstreeks 1905 (Stadsarchief Ronse, collectie prentbriefkaarten)

De beuk naast de kapel ca. 1905 (Stadsarchief Ronse, Collectie prentbriefkaarten)

Verbreiding en verharding van de David Teniersstraat in 1966 (Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief (fiches), nr. 4434_20_FO_007)

13. Welkomstlinde in villatuin

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Linde

° ca. 1930

↻ 270 cm

St.-Sauveurstraat 14

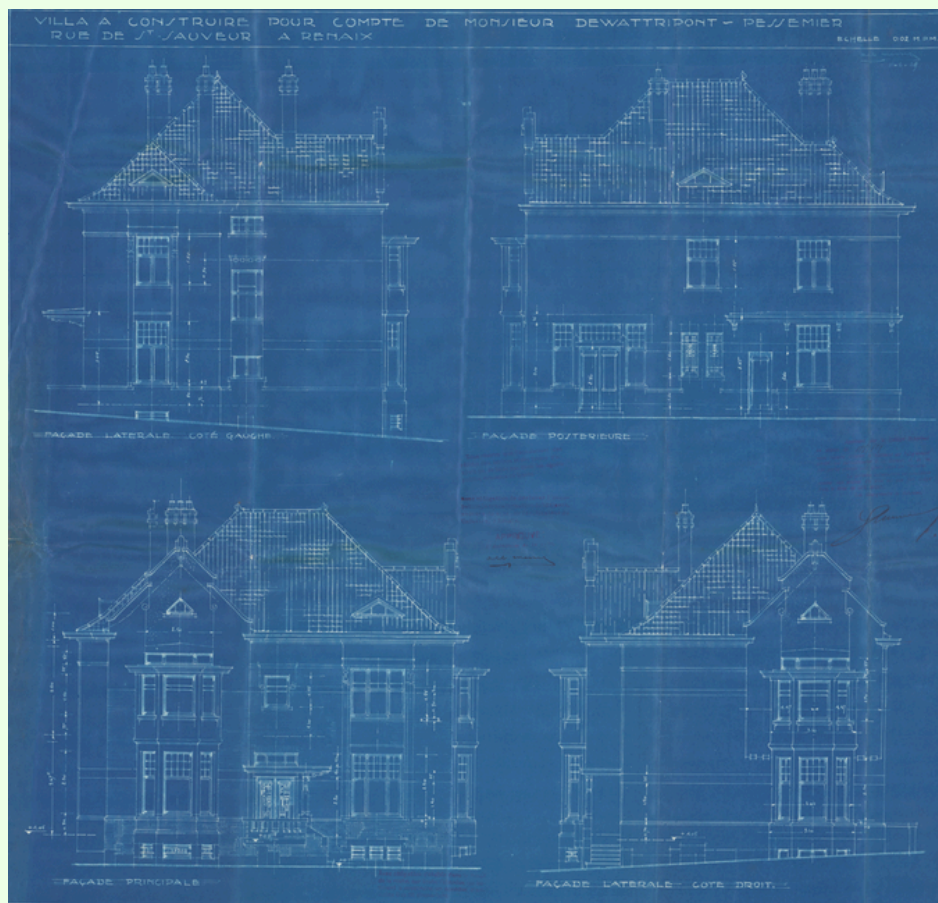

In de Saint-Sauveurstraat staat een welkomstboom geplant aan de oprijlaan van het erf, een linde die dateert van net na 1929. De villa die op dit perceel staat, werd toen gebouwd voor Marc Dewatripont-Pessemier (1890-?) naar ontwerp van de Ronsese architect Albert Massez (1871-1949). Massez was een belangrijke architect in Ronse in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Marc Dewatripont diende als soldaat tijdens de Eerste Wereldoorlog. Na zijn dienst huwde hij met Françoise Pessemier, dochter van François Pessemier.

Françoise was de dochter van een landbouwer die een hoeve bezat dichtbij de huidige Pessemiersbrug. Ronse was op het ogenblik van de aanplanting van de linde een textielstad. Deze linde zag al in zijn prille leven de crisisjaren omstreeks 1930. Later in de jaren dertig, veertig en vijftig volgde een nieuwe economische expansie in de lokale textielnijverheid. De eerste bewoner van de villa en de man die vermoedelijk de linde liet aanplanten, was echter niet actief in de textielnijverheid maar handelaar in koloniale waren.

Zahra

Bouwplan van de villa
Dewatripont-Pessemier
(Stadsarchief Ronse, archief
dienst Omgeving, 19290518)

14. Game, set, match

Linde

° ca. 1925

↻ 360 cm

Viermaartlaan 107

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Hier staan we naast het domein van Association Sportive Renaissance, beter gekend als ASSA. ASSA was de oudste sportclub in Ronse. ASSA beschikte op deze plek zowel over een voetbalstadion met atletiekpiste als over tennisterreinen. Het Maurice Vandewiele stadion was de thuisbasis voor voetbalploeg ASSA Ronse. ASSA Ronse werd opgericht in 1906, kreeg stamnummer 38 en had als clubkleuren groen en wit. Later nam de club rood en wit aan als clubkleuren. FC Ronse werd opgericht in 1908, kreeg stamnummer 46 en had als clubkleuren geel en zwart. Later nam ook deze club andere kleuren aan: blauw en wit. In 1987 fuseerden de twee ploegen onder impuls van burgemeester Orphale Crucke. De fusieclub kreeg de naam KSK Ronse en verhuisde naar het Orphale Cruckestadion. Deze ploeg nam stamnummer 38 over en had als clubkleuren een combinatie van ASSA Ronse en FC Ronse. In het seizoen van 2022-2023 werd de naam nog eens veranderd naar KSK Vlaamse Ardennen.

Vlak voor het voetbalstadion staat een chalet, die fungeerde als een clubhuis voor de leden van de tennisclub. ASSA was ooit de grootste tennisclub in Ronse. De club werd gesticht in 1920. Later was er veel wedijver tussen ASSA en de nog steeds bestaande Tennisclub Park, die zich bevindt in de Spinsterstraat. Op het terrein bij de chalet werd ook een hele bomenrij lindes aangeplant. Deze bomenrij werd langs de oprijlaan naar het voormalige stadion en langs de Viermaartlaan geplant. De bomen hadden de functie om de zon en de wind tegen te houden voor de achterliggende tennisvelden. De tennisvelden zijn nu omgevormd tot een parking. De tennisclub hield immers omstreeks 2000 op te bestaan. De bomen dienen nu enkel nog als laanbomen. De vermoedelijke plantdatum ligt tussen 1921, wanneer het stadion gebouwd werd, en 1930. Het stadion zal vermoedelijk binnenkort afgebroken en verkaveld worden.

Maité

Stempel van de Royal ASSA Tennis Club
(Stadsarchief Ronse, overdracht Onderwijs 2021, 275)

15. Sakura voor een nieuw begin

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Japanse Kerselaar

° ca. 1953

↻ 150 cm

G.Vandewielelaan 75

De aanleg van de straten met sierbomen maakte indruk op bezoekers van de stad en vond weerklank in de pers. Een weekblad, de *Renesia Post*, vermeldde op 22 maart 1958: “We bewonderen de mens, die te Ronse de lanen bepoederde met Japanse kerselaren. Want, werkelijk, toen wij in de schone lente van 1956 te Ronse aankwamen en deze zachte roze-pracht opsnoven, dachten wij: dat is hier een schone stad met schone bergen, bossen en goede grond in het omliggende, met warme lucht en met mensen met een goed hart!”

Deze Japanse kerselaar heeft een respectabele omtrek van 1.5 meter. Hij is ongeveer 70 jaar oud en zorgt tijdens zijn bloeiperiode in de maand april/mei nog jaarlijks voor spectaculaire roze bloemenpracht.

Begin jaren 1950 ontstond in Ronse een verhoogde aandacht voor de aanleg en het beheer van het openbaar groen. Voor het onderhoud van al dat nieuwe groen werd ook de stedelijke groendienst uitgebouwd. Wegen en lanen werden toen heraangelegd. Men schrijft : “Langsheen talrijke lanen en straten zijn grasbanden aangelegd alwaar in totaal 1.200 sierbomen zijn geplant”. Die sierbomen waren vooral Japanse kerselaars en lijsterbessen. De keuze voor Japanse kerselaars is waarschijnlijk een uitvloeisel van het Nouveau Jardin Pittoresque-idee. Het idee van Le Jardin Pittoresque werd vorige eeuw gelanceerd door landschapsarchitect Jules Buysens (1872-1958). Hij ontwierp parken en tuinen voor de aristocratie en de rijke bourgeoisie overal in Europa: deze tuinen mochten pittoresk zijn en combineerden elementen van verschillende regio's tot soms spectaculaire sierlijke ensembles.

Emma

Typisch Ronsese straatanaanleg uit het begin van de jaren 1950: een strook gazon met Japanse kerselaars. Hier de Gomar Vandewielelaan ter hoogte van huisnummer 75, een flatgebouw van de bekende modernistische architect Stanislas Jasinski (1901-1978) (Stadsarchief Ronse, Fototheek, ROM_5_G_Vandewielelaan_001)

16. Beschermdde tuin met vijver en magnolia

Magnolia

° ca. 1950

↻ 138 cm

Fostierlaan 44

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

De magnolia die u ziet op de foto staat aan de rand van een vijver in een privétuin van een statig neoclassicistisch herenhuis aan het Guissetplein 8. De landschapstuin werd heraangelegd rond 1950. De toenmalige eigenaar, Adolphe Baert, was beïnvloed door de 'Nouveau Jardin Pittoresque'-idee, een populaire stijl in de tuinarchitectuur, die al eerder in deze wandelgids werd besproken. Opmerkelijke sierelementen in de tuin van dit huis zijn verder nog een serre, een waterput en sierplanten.

De niervormige vijver in een betonnen beschoeiing en met een beplant eilandje in het midden ligt centraal in de tuin. De grote magnolia beschaduwde een zijde van de vijver. Een gekasseid pad loopt links van de vijver en wordt afgezoomd door verschillende geschoren coniferen, rechts van de vijver is een rozenperk afgezet met paden bedekt met rode steentjes. Achteraan zien we nog de relictten van een taxusrij. Het bijhorende huis, gebouwd in 1900, werd bewoond door drie families: achtereenvolgens de families Rosier, Baert en Morel. De eerste eigenaars waren Achilles, Marie en Valérie Rosier, renteniers. Ze waren de kinderen van Charles-Louis Rosier en Charlotte Allard, geregistreerd als 'horlogier-bijoutier' en eigenaars van de weverij-ververij Rosier-Allard. In 1932 werd het huis verkocht aan Adolphe Baert en echtgenote Alice Lefèbvre. Adolphe Baert was een schoenfabrikant.

Tegenwoordig woont de familie Morel hier. Zij heeft ervoor gezorgd dat het huis en de aanliggende tuin, die doorloopt tot de Fostierlaan, als beschermd monument erkend werden. De tuin is een mooi voorbeeld van een noodzakelijke koele groene oase in het verstedelijkte centrum van Ronse.

Andiis

Een lid van de familie Baert bij de Magnolia aan de vijver van het huis Rosier (Privé-archief familie Morel)

17. Villatuin

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Rode Beuk

° ca. 1932

↔ 395 cm

Wolvestraat 4

Op de hoek van de Glorieuxlaan en de Wolvestraat manifesteert zich bijna een eeuw geschiedenis in de vorm van drie majestueuze beuken. Dit houtig erfgoed werd in oorsprong aangeplant in de tuin van mijnheer August Delfosse (°Ronse 1860), een textielfabrikant. Zijn opmerkelijke woning werd in 1929 door de stad vergund, maar het gezin schreef zich pas op 5 augustus 1932 in als bewoners van het nieuwe pand. Hij was toen al 72 jaar oud. August Delfosse was weduwnaar met drie inwonende kinderen: Jeanne, Angèle en Laurent. Laurent trad in zijn vaders voetsporen als textielindustriële.

Samen met de bouw van de woning, werden in 1932 ook de rode beuken in de tuin aangeplant. Deze bomen, ook wel bekend als 'de koningen van het woud', behoren tot het geslacht *Fagus* en kunnen indrukwekkende hoogten van wel 40 meter bereiken. De beuk staat bekend om zijn fijn generfd sterk hout dat vaak gebruikt wordt in de meubelindustrie.

Beuken hebben een levensverwachting van 150 tot 300 jaar en gedijen goed in een gematigd klimaat met hoge luchtvochtigheid. Ze symboliseren kracht, standvastigheid en vitaliteit.

Door de opwarming van ons klimaat en de langere periode van grote droogte en de lage stand van het grondwater, wordt de beuk nu bedreigd. De beuk op de hoek is nu eigendom van de stad sinds de onteigening voor de heraanleg van de Glorieuxlaan in de jaren 1950-60.

Pierre

In 1986 wordt een boom in het Bruulpark geveld. In de achtergrond zien we twee beuken in de tuin van de villa Delfosse. (Stadsarchief Ronse, archief Albert Decordier)

18. De leilindes van Chalet Royal

Linde

° ca. 1889

↔ 191 cm

Dammekensstraat 2

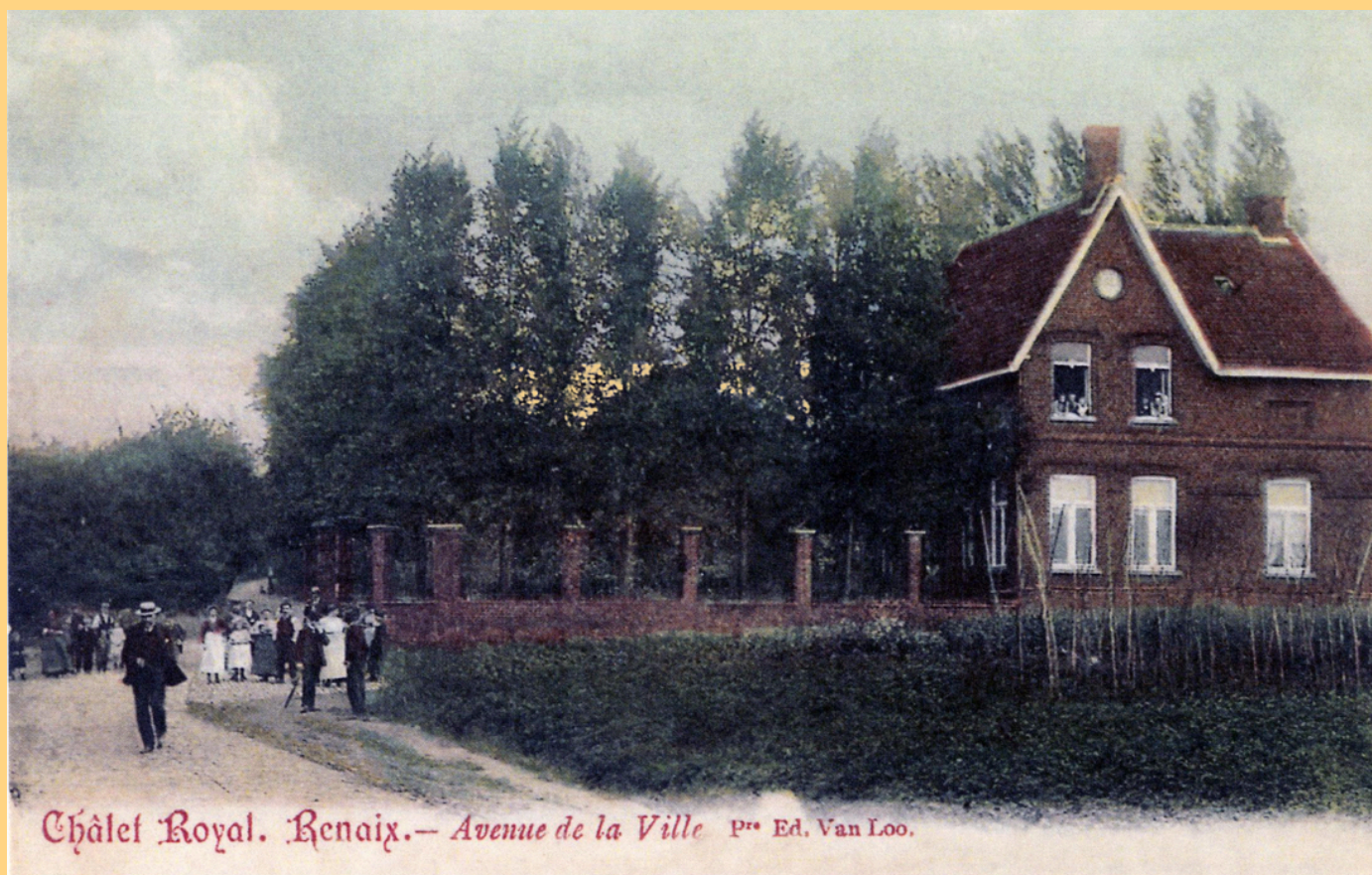

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

De lindes aan het voormalige Chalet Royal zijn veel dunner dan normale lindebomen van hun leeftijd. Ze zijn nochtans ongeveer 139 jaar oud. De reden waarom ze dunner zijn, is omdat ze heel hun leven lang geknot zijn geweest. Men spreekt dan van uitputtingssnoei.

Chalet Royal was een landelijke herberg net buiten de bebouwde agglomeratie van Ronse. Rond 1889 was de omgeving van deze herberg nog een open landschap.

Edouard Van Loo (1848-na 1919) was hier herbergier. Van Loo en zijn gezin verhuisden in 1884 uit Ath naar Ronse om hier een vervoersdienst met rijtuigen uit te baten nabij het pas opgerichte nieuwe station (°1881). In 1889 werd hij herbergier en limonade- en spuitwaterfabrikant in de herberg 'Chalet Royal'. Mogelijk plantte hij hier de leilindes aan. Oorspronkelijk stond er een dubbele rij bomen die schaduw gaven aan de tafeltjes op het terras bij de herberg.

Herberg Chalet Royal omstreeks 1900 (door drukkerij Dubar heruitgegeven postkaart uit het begin van de 20ste eeuw in privé-bezit)

De Allée des Platanes, eigenlijk een laan van leilindes langs de tuinmuur rond 1900 (door drukkerij Dubar heruitgegeven postkaart uit het begin van de 20ste eeuw in privé-bezit)

De leilindes van het terras van Chalet Royal vanuit een andere hoek, met op de achtergrond de herberg (door drukkerij Dubar heruitgegeven postkaart uit het begin van de 20ste eeuw in privé-bezit)

Edouard van Loo was twee keer getrouwd. Met zijn eerste vrouw (Justine Maertens (1854-1904) had hij vier dochters en zeven zonen. Edouard hertrouwde in 1909 met Elvire Libbrecht. Uit dit tweede huwelijk werd nog een dochter, Yvonne, geboren. Aan dit huwelijk kwam echter na twee jaar een einde, in 1911. In 1919 verliet Edouard Van Loo Ronse voor Schaarbeek.

Na de familie Van Loo werd het huis bewoond door de muzikale familie Hantson, een familie van textielindustriëlen die behoorde tot de rijkere klasse van de Ronsese bourgeoisie. Later rond 1960-1998 werd het huis door kloosterzusters bewoond die verbonden waren aan het tegenoverliggende gelegen ziekenhuis. Vandaag is de woning in eigendom van de familie Steurbaut, die het pand prachtig liet restaureren.

Shaima

19. Welkomstboom

Linde

° ca. 1825?

↻ 250 cm

Broeke 120

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Lindebomen werden vaak aangeplant aan de ingang van een erf. Ze werden gezien als welkomstbomen of afweerbomen omdat men pas welkom was nadat men de zuiverende werking had ondergaan door onder de lindes weerden immers het kwaad van de hoeve. De linde was al in de oudheid een heilige boom, maar ook in het Germaanse volksgeloof nam de lindeboom een vooraanstaande plaats in. Sinds de Keltische tijd is de linde in onze streken een cultusboom. Hij is gewijd aan Freya, de godin van de liefde en vruchtbaarheid. Het hout van de linde wordt vaak gebruikt voor snijwerk, meubels en houtdraaiwerk. De bladeren en bloesems hebben medicinale krachten. De welkomstboom bij dit kruispunt van de Glorieuxlaan en Broeke is bijna 2,5 meter dik.

Hij zou aangeplant zijn in 1825 en is hierdoor een stille getuige van bijna twee eeuwen geschiedenis van Ronse.

Maria Miclotte en haar man woonden tot 2017 op de boerderij. Maria gebruikte de bloesems van de lindeboom in juni en juli om er thee van te maken. Lindebloesemthee is rustgevend en kalmerend. Maria herinnert zich dat op een nacht een chauffeur hier de bocht miste en botste. Zij en haar man vernamen het ongeluk pas de volgende dag, want dank zij de lindebloesemthee sliepen ze als een roos en hadden ze niets gehoord. Maria en haar man verkochten uiteindelijk de hoeve en de grond. Zij stonden erop dat het erf als één geheel werd verkocht. De boom en het erf zijn nu eigendom van de stad Ronse.

Arnaud

Panorama met de welkomstlinde naast de schuur op de hoek van de Stefaan Glorieuxlaan en Broeke (Stadsarchief Ronse, Fototheek, ROM_5_C_Stadsgezicht_001.)

20. Platanen op de speelplaats

Scan hier het
erfgoedverhaal
van deze plek

Platanen

° ca. 1935

↻ 368 cm

Glorieuxlaan 30

Op dit grote schooldomein staan drie platanen met een omtrek van bijna vier meter trouw naast elkaar. Sinds bijna één eeuw zien deze platanen elk jaar weer jongeren passeren, eerst van Sancta Maria, een meisjesschool en nu de jongens en meisjes van Campus Glorieux Secundair.

Onze bomen hebben een groot deel van de evolutie van de school meegemaakt. De onderwijsgeschiedenis startte hier in 1832-1833 met de aankoop van een domein door Modest Glorieux (1802-1872), onderpastoor van de Sint-Hermesparochie. Hij liet er onderwijs organiseren en bouwde een modelinstituut uit voor armen en behoeftigen. In 1869 werd het 'Pensionnat Sainte-Marie' van toen 100 leerlingen overgenomen door de Zusters van Barmhartigheid. In 1906 werd dit complex ook een middelbare school.

Al in 1910 waren er renovatieplannen voor de verouderde gebouwen, maar die liepen meer dan twintig jaar vertraging op door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Bij de bouw van nieuwe vleugels in art deco stijl in 1935 werden de drie platanen geplant.

Na de uitbraak van de Tweede Wereldoorlog hing er een donkere wolk over de schoolgebouwen. Duitsers vielen de stad Ronse binnen en besloten de school om te vormen tot een oorlogsziekenhuis en kazerne. De leerlingen kregen tijdens deze duistere dagen les in de burelen en magazijnen van de fabrieken in de buurt. Op 2 september 1944 vertrokken de Duitse soldaten tijdens de 'bevrijding van Ronse'. Hierna werd de school nog even gebruikt als militair hospitaal voor Belgische soldaten. Vanaf 1945 hervatte het normale schoolleven.

Karuna

De drie platanen op de speelplaats van Campus Glorieux Secundair kort na hun aanplanting in 1935. (Stadsarchief Ronse, collectie prentbriefkaarten.)

21. Linde bij de Gekruiste God

Linde

° ca. 1800

↻ 430 cm

Ninovestraat t.h.v. 86

Houtig erfgoed op de cover van "De Vlaamsche Ardennen" naar ontwerp van Armand Heins (Stadsarchief Ronse, Bibliotheek)

Sinds 2010 is deze boom een gekandelaarde Hollandse linde (*Tilia x europae*), een beschermd monument. Hij dateert waarschijnlijk van omstreeks 1800 en is de opvolger van een eerdere linde op dezelfde plaats. Zijn bestaan gaf aanleiding tot de naamgeving van een weg in zijn omgeving: rond 1860 liep hier een weggetje, de "Sentier du Calvaire du Tilleul" richting de achterliggende Beekstraat. In de huidige houten calvarie is het jaartal 1876 gekerfd, dit betekent dat er reeds een voorganger aanwezig was.

Schrijver Omer Wattez (1857-1935) beschrijft deze boom tussen 1905 en 1908:

"Als wij Ronse verlaten langs de Trompe, op twee stappen van het plein van den Bruul, zijn wij op den steenweg naar Nederbrakel en komen wij weldra aan eene eeuwenoude prachtige linde, waarbij een Christusbeeld aan 't kruis hangt ... Die linde! Ik heb er menigmaal in bewondering voor gestaan, toen ik nog jong was en daar voorbijging."

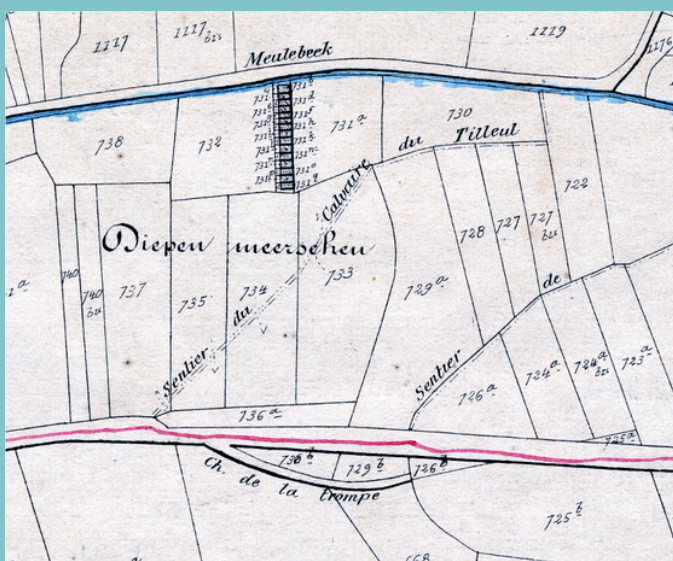
De linde op een oude postkaart (Geschiedkundige Kring Ronse, collectie prentbriefkaarten)

Een gekandelaarde boom heeft een kunstmatige vorm door veelvuldige snoeibeurten. De aanzetten van de onderste gesteltakken (zes) bevinden zich allemaal ongeveer op de zelfde hoogte en zijn horizontaal uitgebogen. Een tweede takkenkrans bevindt zich in de boomtop.

Al van in de oudheid waren opvallende bomen vaak heidense cultusplaatsen maar mensen goden vereerden en offers brachten. Kelten en Germanen kenden heilige bomen waar ze rituelen volbrachten. Tijdens de kerstening van onze gewesten in de zevende en achtste eeuw werden heel wat bomen omgehakt. Het hout werd dan gebruikt bij de bouw van een kerk of kapel of er werden christelijke beelden van gemaakt. Mogelijk is deze linde en het bijhorende kruisbeeld zo'n relict van een gekerstende heidense traditie.

Ook op andere plaatsen in Ronse komen dergelijke situaties mogelijk voor. Het gekendste voorbeeld is misschien de kapel van Wittentak, waar een oude eik zou hebben gestaan. Wat er ook van zij, voor Omer Wattez was het duidelijk: "De linde is de Germaansche boom bij uitnemendheid; hij was aan Freia gewijd... Soms vindt men de linde ook aan kruiswegen. Dan hangt er meest een godsdienstig beeldje aan zijnen stam, of staat er, gelijk hier, een groot kruis bij. Met het Christendom bleef zo de vereering der linde behouden".

Pieter-Jan

De "Sentier du Calvaire du Tilleul" op de Popp-kaart omstreeks 1860 (Stadsarchief Ronse, Popp-kaart Ronse)

Bronnen

1. Tussen Hoge en Leege Mote - Féliz

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Hoge Mote [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28533> (geraadpleegd op 19 maart 2024).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Jean-Baptiste Mouroitplein [online], <https://id.erfgoed.net/themas/4835> (geraadpleegd op 19 maart 2024).

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 95-105.

DEVOS, E., 2021. Enkele beschouwingen over de feodaliteit te Ronse (ca. 1200- ca. 1630). In: Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inda, LXX, p. 139.

Voor deze site en zijn omgeving bestaat een beheersplan, met o.a. een evaluatie van het bomenbestand:

<https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/1433> (boom 52)

2. Een Paardenkastanje op de Bruul - Soraya

Stadsarchief Ronse, kroniek van Sophie Couvreur

Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief, 105, p. 189.

DEVOS, E., 2015. Het Middeleeuwse Ronse. Een alternatieve geschiedenis. Ronse, 2015, p. 192.

DEVOS, E., 2021. Enkele beschouwingen over de feodaliteit te Ronse (ca. 1200- ca. 1630). In: Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inda, LXX, pp. 131-139.

WATTEZ, O., 1926. De Vlaamsche Ardennen. Ronse en omstreken. Gent, 1926, p. 17.

3. De beschermde bruine beuk van deken Leemput - Mattia

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Opgaande bruine beuk in het Bruulpark [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/131396>

(geraadpleegd op 19 maart 2024).

CAMBIER, A., 1978. Ronse ... waar wij dagelijks aan voorbijgaan. Het Spanjaardenkasteel, ons stedelijk museum. In: Aksent, jg. 5, nr. 6 (juni 1978), pp. 4-5.

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 53-57.

HEYSE, M. & GADEYNE, G., 1984. Textiel te Ronse 1800-1940. Een menselijk mirakel. Ronse, p. 49.

Voor deze site en zijn omgeving bestaat een beheersplan, met o.a. een evaluatie van het bomenbestand:

<https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/1433> (boom 33)

4. Lindes op het Sint-Pietersplein - Jeremiah

Diverse artikelen in de Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde:

BOULAERT, A., DE GROOTE, J., L'immortel Pierre - Joseph Triest', dernier curé de l'ancienne paroisse Saint-Pierre à Renaix, jg. 1972, pp. 137-144.

CAMBIER, A., De opgravingen te Ronse, jg. 1948-1949, pp. 21-23.

CAMBIER, A., De laatste opgravingen onder en rond de St.-Hermeskerk, jg. 1966, pp. 153-183.

CAMBIER, A., Het Kloosterpand aan de Noorderkant van de Kapittelkerk van Sint-Pieters-en-Hermes te Ronse, jg. 1995, pp. 5-31.

CAMBIER, A., Twee Romaanse kerkjes in ons Inde - Tenement worden in de vroege XVI eeuw uitgebreid: Sint-Pieters te Ronse, Sint-Bavo te Amengijs, jg. 1996, pp. 11-24.

CAMBIER, A., Hoeveel Sint-Pieterskerken stonden er ooit en staan er nu te Ronse, jg. 1996, pp. 307-320.

CAMBIER, A., Een halve eeuw onderzoekingen en ontdekkingen betreffende de kleine Sint-Pieterskerk ten noorden van de grote Ronsische collegiaal, jg. 1998, pp. 251-276.

CAMBIER, A., Een verwaarloosde, maar merkwaardige historische bron over de kleine Sint-Pieterskollegiaal (later parochiekerk) naast de grote Sint-Hermeskerk, jg. 1999, pp. 59-68

5. De kloostertuin naast de Sint-Hermesbasiliek - Barbara

Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief, 726

Stadsarchief Ronse, archief Secretariaat, overdracht 2011, doos 105 (parken)

GRISEL, L. & DESAUW, S., Les jardins de René Pechère. Bruxelles, AAM, 2002.

CAMBIER, A., 1995. Het Kloosterpand aan de Noorderkant van de Kapittelkerk van Sint-Pieters-en-Hermes te Ronse. In: Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, pp. 5-31.

6. De laatste paardenkastanje van het Aimé Delhayeplein - Andra

Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief, 726

Stadsarchief Ronse, archief Secretariaat, overdracht 2011, doos 105 (parken)

GRISEL, L. & DESAUW, S., Les jardins de René Pechère. Bruxelles, AAM, 2002.

CAMBIER, A., 1995. Het Kloosterpand aan de Noorderkant van de Kapittelkerk van Sint-Pieters-en-Hermes te Ronse.

In: Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, pp. 5-31.

7. Relict van een art deco park _Pieter-Jan

Archief Technische Dienst van de stad Ronse, O.a. Parken, nr. 3

Stadsarchief Ronse, archief Secretariaat, overdracht 2011, doos 94

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Jean-Baptiste Mouroitplein [online], <https://id.erfgoed.net/themas/4835> (geraadpleegd op 19 maart 2024).

HENNAUT, E. & WIESER BENEDETTI, U. (red.), 2023. Jules Buyssens et le Nouveau Jardin Pittoresque. Brussel, C.I.V.A.

8. Liefde voor archeologie en geschiedenis / Joly - Samia

Interview met Aaron Demeulemeester.

Archief Aaron Demeulemeester: onroerend erfgoed-beheersplan Huis Joly versie 20 november 2023.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Huis Joly [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28642> (geraadpleegd op 21 maart 2024).

MEULENKAMP W., Folies - Bizarre bouwwerken in Nederland en België. Amsterdam-Antwerpen, 1995.

MEULENKAMP, W. & NUYTEN, A., Bois-Joly. De druïdische monumenten van Edouard Joly in Ronse. In: De woonstede door de eeuwen heen, 1986, 72, pp. 70-78.

9. In de tuin van mijnheer Pastoor - Jolisa

Stadsarchief Ronse, Archief Technische Dienst, P2 a+b

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Parochiekerk Sint-Martinus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28749> (geraadpleegd op 21 maart 2024).

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 21.

VANDERKIMPEN, J., Sint-Martinus Ronse/Saint-Martin Renaix 1896-1996. Ronse, 1996, vooral p. 23-24.

Uw gidsen bij het houtig Erfgoed

Aagje De Venter
Anaïs Louche
Andra Andrisan
Arnaud Deraedt
Barbara De Bruycker
Caroline Merry (vormgeving)
Emma Albrecht
Féliz Delanoy
Jeremiah Kazibwe
Jolisa Dreelinck
Karuna Clement
Liam Van Melckebeke
Maité Browaëys
Mattia Vanderhoydonck
Mélusine Lachaert (kaart)
Merel Vandenheule
Mona Van Overmeiren
Pierre Wasseuil
Pieter-Jan Lachaert
Samia Bej Haj Touzani
Shaima Vercaigne
Soraya Doudar
Zahra Vanbutsele

Legende

houtig erfgoed

bibliotheek

--- fietspad

ziekenhuis

spoorweg

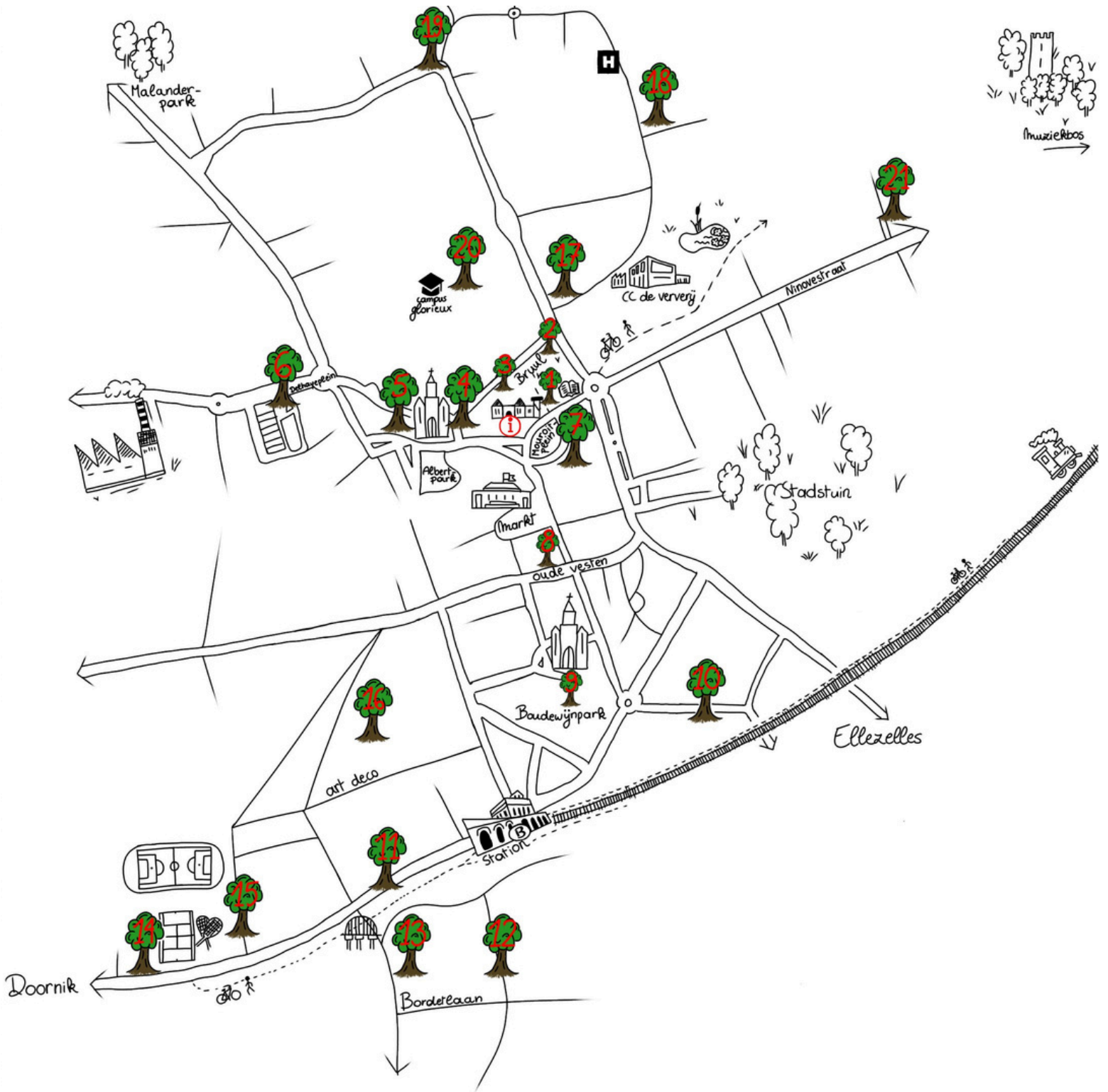

brug

stadhuis

Wandelkaart

10. Mammoetboom - Liam

Interview met de huidige bewoners van Nieuwebrugstraat 3-5

Stadsarchief Ronse, fotoarchief Hippolyte Neckebroeck (aanwinst 2024).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Herenhuis en atelier [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28844> (geraadpleegd op 21 maart 2024).

DE BUYSSCHER, G., 2008. Stamboom Neckebroek Jean-Baptiste x Cambre Dorothéa. Vlaamse Ardennen 1700-2008. Zottegem, uitgave in eigen beheer.

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 25-32

DE WAELE, A., 2006. Albert Massez (1871-1949). Van art nouveau tot modernisme. Universiteit Gent, onuitgegeven scriptie Kunstwetenschappen.

11. Wandelpromenade langs het spoor - Pieter-Jan

Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief, 725 & 730.

Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief-fiches, 1598.

BELLINCK, L., 2022. De Ronsese straatnamen ver-klaard. Ronse, p. 502.

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 76-79.

12. Molens verwelken, kapellen vergaan - Merel

<https://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?nummer=3717> (geraadpleegd op 21 maart 2024) DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a.,

1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 8-10 & 53-55. WILLEQUET, R., 2003. De voormalige molen “Pessemier”. In: Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, LII, pp. 123-127.

13. Welkomstlinde in villatuin - Zahra

Stadsarchief Ronse, bevolkingsboeken van Ronse:

-1920-1930, Boek 18, fol. 4466

-1930-1947, Boek 32, fol. 6342

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Welkomstbomen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/79> (geraadpleegd op 19 maart 2024).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Pessemiersbrug [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/29005> (geraadpleegd op 21 maart 2024).

DE WAELE, A., 2006. Albert Massez (1871-1949). Van art nouveau tot modernisme. Universiteit Gent, onuitgegeven scriptie Kunstwetenschappen.

14. Game, set, match - Maïté

Stadsarchief Ronse, Overdracht Onderwijs, 256-283.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Viermaartlaan [online], <https://id.erfgoed.net/themas/4902> (geraadpleegd op 22 maart 2024).

VANDERKERKEN, G. (red.), 2001. 100 jaar Sport in Ronse. Ronse, p. 371.

15. Sakura voor een nieuw begin - Emma

Stadsarchief Ronse, archief Secretariaat, overdracht 2011, Parken.

Stadsarchief Ronse, krantencollectie, Renesia Post, 22/03/1958.

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 80-81.

HENNAUT, E. & WIESER BENEDETTI, U. (red.), 2023. Jules Buyssens et le Nouveau Jardin Pittoresque. Brussel, C.I.V.A.

16. Beschermde tuin met vijver en magnolia - Anaïs

Interview met Anne-Françoise Morel.

Fotoarchief van de familie Baert (schaduwarchief in stadsarchief Ronse).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Neoclassicistisch burgerhuis met tuin [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28711> (geraadpleegd op 22 maart 2024).

17. Villatuin omgeven door rode beuken - Pierre

Stadsarchief Ronse, Bevolkingsboek 1930-1947: boek 10, fol. 1884 en boek 43, fol. 8464

Stadsarchief Ronse, Hedendaags Gemeentearchief, Bouwplannen, bouwplan Delfosse, 29 mei 1929

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 53-57

18. De leilindes van Chalet Royal - Shaima

Popp-kaart Ronse: via <https://www.geopunt.be/>

Bevolkingsboeken van de stad Ronse in het stadsarchief:

• Bevolkingsboek 1880-1890, boek 4, fol. 248

• Bevolkingsboek 1890-1900, boek 15, fol. 122

• Bevolkingsboek 1900-1910, boek 10 fol. 1955 en 4020

• Bevolkingsboek 1910-1920, fol. 4935

DECUYPERE, Y., DEMEY, C., DEMEYERE, D., e.a., 1989. Merkwaardige bomen in Vlaanderen. Brussel, pp. 95 e.v.

GADEYNE, G., 1982. Victor Hantson (1834-1904), musicus en industrieel te Ronse. In: Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, XXXI, pp. 175-180.

Interview met Terka Steurbaut

19. Platanen op de speelplaats - Karuna

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Klooster en schoolgebouwen Sancta Maria [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28726> (geraadpleegd op 19 maart 2024).

S.N., Een Levend Verleden, 1869-1976. Ronse, 1976 [brochure over de geschiedenis van de Sancta Maria]

DECONINCK, N., Le Renaisis pendant la seconde guerre mondiale [2 dln.] S.I., 1975-1980.

20. Welkomstboom - Arnaud

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Welkomstbomen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/79> (geraadpleegd op 19 maart 2024).

Interview met Maria Miclotte.

21. Linde bij de Gekruiste God - Pieter-Jan

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Gekandelaarde linde bij veldkruis Gekruiste God [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/131192> (geraadpleegd op 22 maart 2024).

Popp-kaart Ronse, zie <https://www.geopunt.be/> (historische kaartlagen).

DEVOS, E., 2015. Het Middeleeuwse Ronse. Een alternatieve geschiedenis. Ronse, 2015, p. 16-22.

WATTEZ, O., 1914. De Vlaamsche Ardennen. Gent, 1914, p. 132-133.

Realisatie van de leerlingen van het vijfde middelbaar van Campus Glorieux Secundair van de richtingen Economie-Moderne Talen, Latijn-Moderne Talen en Latijn-Wiskunde onder begeleiding van mevrouw Ludwine Witzoreck, mevrouw Annelies Schepens (Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen) en de dienst Archief & Erfgoed van de stad Ronse naar aanleiding van Erfgoeddag 2024 .

VOLG Archief&Erfgoed Ronse OP